

نارساخوانی "از نظریه تا درمان"

www.ketab.ir

مؤلفین:

دانیال فتحی خراسانی

عادلہ زارعی

هاجر معنوی پور

مرضیہ عیسی

متین زارعی

عنوان و نام پدیدآور: نارساخوانی از نظریه تا درمان / مؤلفین: دانیال فتحی خراسانی [...] و دیگران.
 مشخصات نشر: بیرجند: عطر خاوران، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری: ۲۶۸ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۴۲۶۱-۲-۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیپا
 یادداشت: مؤلفین: دانیال فتحی خراسانی، عادلہ زارعی، ہاجر معنوی پور، مرضیہ عیشی، متین زارعی
 یادداشت: کتابنامہ: ص. ۲۶۸ - ۲۳۹
 موضوع: خوانش پریشی
 Dyslexia
 ناتوانی در خواندن
 Reading disability
 شناسه افزوده: فتحی خراسانی، دانیال، ۱۳۷۱-
 رده بندی کنگره: LB۱۰۵/۵
 رده بندی دیویی: ۳۷۱/۹۱۴۴
 شماره کتابشناسی ملی: ۸۸۲۳۳۲۴
 اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

www.ketab.ir

عنوان: نارساخوانی از نظریه تا درمان

مؤلفین: دانیال فتحی خراسانی - عادلہ زارعی - ہاجر معنوی پور - مرضیہ عیشی - متین زارعی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۴۲۶۱-۲-۸

ناشر: عطر خاوران

ناظر چاپ: جواد عقیلی پور

طراح جلد: مریم طاهری راد

صفحه آرا: وحیدہ شایستہ رضازادہ

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول ۱۴۰۰

چاپخانہ: توحید

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

مرکز پخش: بیرجند

فهرست

پیشگفتار..... ۱۵

فصل اول: خواندن..... ۱۷

مقدمه..... ۱۸

خواندن..... ۱۹

تعاریف خواندن..... ۲۱

انواع خواندن..... ۲۲

فرایند خواندن..... ۲۳

مؤلفه‌های خواندن..... ۲۴

تشخیص کلمه..... ۲۵

درک مطلب..... ۲۵

یادسپاری..... ۲۶

روانی در خواندن..... ۲۶

ضروریات و پیش‌نیازهای خواندن..... ۲۷

ادراک بینایی..... ۳۰

اهمیت ادراک بینایی در خواندن..... ۳۱

مؤلفه‌های ادراک بینایی و نقش آنها در خواندن..... ۳۲

هماهنگی بینایی - حرکتی..... ۳۲

تشخیص شکل از زمینه بینایی..... ۳۳

ثبات بینایی شکل..... ۳۴

وضعیت در فضا..... ۳۴

روابط بینایی - فضایی..... ۳۶

سرعت پردازش بینایی..... ۳۷

۴۱	 زمان واکنش
۴۲	 نظریه‌های سرعت پردازش
۴۲	 نظریه کیس
۴۳	 نظریه اندرسون

فصل دوم: اختلال خواندن ۴۵

۴۶	 ناتوانی‌های یادگیری
۵۰	 نارساخوانی
۵۲	 تعاریف نارساخوانی
۵۷	 تاریخچه نارساخوانی
۵۸	 ویژگی کودکان دارای نارساخوانی
۶۰	 خصوصیات بالینی
۶۲	 هم ابتلائی (بیماری‌های همراه)
۶۳	 انواع مشکلات خواندن
۶۳	 مشکلات رمزگشایی کلمه
۶۳	 مشکلات درک مطلب
۶۴	 مشکلات یادسپاری
۶۵	 عوارض نارساخوانی
۶۶	 شیوع

فصل سوم: سبب‌شناسی نارساخوانی ۶۹

۷۰	 سبب‌شناسی نارساخوانی
۷۵	 ۱-عوامل ارثی
۸۰	 ۲-عوامل عصب‌شناختی
۸۲	 ۳-عوامل عاطفی
۸۴	 ۴-عوامل فرهنگی-اجتماعی
۸۴	 ۵-عوامل آموزشی
۸۵	 ۶-عوامل پزشکی

۸۶	۷- ناهنجاری زها
۸۷	۸- عوامل محیطی
۸۷	سبب شناسی از منظر نظریه ها
۸۸	نظریه بینایی
۸۸	نظریه پردازش اطلاعات
۸۹	نظریه کوتاهی دامنه توجه
۸۹	نظریه نقصان واج شناختی
۹۰	نظریه تأخیر در رشد
۹۰	نظریه فراشناخت
۹۳	نظریه تعادل بیکر
۹۴	جمع بندی

فصل چهارم: انواع نارساخوانی

۹۶	زیر گروه های نارساخوانی
۱۰۲	تقسیم بندی بیکر
۱۰۴	تقسیم بندی مایکل باست
۱۰۵	تقسیم بندی وارینگتون و شلیس
۱۰۶	طبقه بندی اینگرام

فصل چهارم: ویژگی های شناختی و عصب شناسی نارساخوانی

۱۱۰	ویژگی های شناختی کودکان نارساخوان
۱۱۰	هوش
۱۱۰	حافظه
۱۱۱	مشکلات ادراکی
۱۱۳	زبان
۱۱۶	ادراک حس به حس (یکپارچگی حسی)
۱۲۴	نقش مغز در خواندن
۱۲۶	مراحل خواندن در مغز

۱۲۶	نوروسایکولوژی اختلال خواندن.....
۱۲۹	نظریه‌های اساسی عصب‌شناسی نارساخوان.....
۱۲۹	مدل واج‌شناختی.....
۱۳۰	نظریه‌ی نقص دو گانه.....
۱۳۲	مدل مگنوسلولار.....
۱۳۳	نظریه پردازش شنوایی سریع.....
۱۳۳	مخچه.....
۱۳۷	تقارن نیمکره‌های مغزی.....
۱۳۸	برتری جانبی.....
۱۳۹	جسم پینه‌ای.....
۱۴۰	ماده خاکستری.....
۱۴۰	مدل تعادل بیکر.....
۱۴۲	مقایسه عصب‌شناسی دو زیر گروه زبانشناختی (L) و اداری (P).....
۱۴۳	نارساخوانی و ارتباط آن با نوروفنولوژی مغز.....
۱۵۲	تصوربرداری کارکردی و ساختمانی مغزی.....
۱۵۶	تصوربرداری عملکردی رزونانس مغناطیسی (fMRI).....
۱۵۷	یافته‌های مطالعات PET.....
۱۵۸	مطالعات EEG.....
۱۵۹	EEG کودکان نارساخوان.....
۱۶۰	امواج و مناطق آسیب دیده نارساخوانان.....
۱۶۹	بررسی ادبیات پژوهشی.....

فصل پنجم: آزمون‌ها و ابزارهای ارزیابی نارساخوانی..... ۱۷۳

۱۷۴	آزمون عملکرد خواندن.....
۱۷۵	آزمون تشخیصی خواندن و درک مطلب جباری و خادمی (۱۳۹۲).....
۱۷۵	آزمون خواندن و نارساخوانی (نما).....
۱۷۶	آزمون خواندن پایه سوم ابتدایی محمدی (۱۳۸۵).....
۱۷۷	آزمون تشخیصی خواندن شیرازی و نیلی‌پور.....

- ۱۷۸.....آزمون خواندن کلمات (مهک):
- ۱۷۹.....آزمون خواندن میکائیلی (۱۳۸۴):
- ۱۷۹.....آزمون خواندن کلاس سوم:
- ۱۸۰.....آزمون سنجش خواندن:
- ۱۸۰.....آزمون عملکرد خواندن فنوگرافیکس:
- ۱۸۳.....آزمون عملکرد خواندن بدیعان:
- ۱۸۴.....آزمون تشخیصی سطح خواندن برای پایه سوم دبستان (عزیزیان و عابدی):
- ۱۸۴.....آزمون اختلال خواندن استنفورد - بینه:
- ۱۸۵.....چک لیست اختلال خواندن:
- ۱۸۵.....چک لیست نارساخوانی:
- ۱۸۵.....چک لیست نارساخوانی بزرگسالان:
- ۱۸۶.....چک لیست خواندن بزرگسالان:
- ۱۸۷.....آزمون تشخیصی اختلال خواندن:
- ۱۸۷.....هوشآزمای تهران - استنفورد - بینه:
- ۱۸۸.....سیاهه بررسی نشانه‌های نارساخوانی (فرم معلم):
- ۱۸۹.....جدول سنجش مشکل و نوع آن (سمن):
- ۱۸۹.....آزمون تشخیصی اختلال در خواندن در پایه‌های اول تا پنجم ابتدایی:
- ۱۹۰.....آزمون جامع تشخیص نارساخوانی (CDTD):
- ۱۹۰.....ابزار تشخیصی اختلال یادگیری ویژه خواندن (کرمی و کیان ارثی):
- ۱۹۱.....چک لیست اختلال خواندن میکائیلی (۱۳۸۴):
- ۱۹۱.....فهرست نشانگان نارساخوانی:
- ۱۹۲.....آزمون تشخیص اختلالات خواندن:
-آزمون جامع تشخیص نارساخوانی (CDTD) حیدری، فرامرزی، عابدی و قمرانی
- ۱۹۲.....(۱۳۹۸):
-بازی یاران‌های هوشمند برای پیش‌بینی نارساخوانی بر مبنای علوم شناختی شیری،
- ۱۹۳.....نویسی و مینایی بیگدلی (۱۳۹۷):
- ۱۹۴.....پرسشنامه خودپنداره خواندن دانش‌آموزان:

۱۹۴.....	پرسشنامه نگرش خواندن دانش آموزان.....
۱۹۵.....	پرسشنامه نگرش خواندن والدین.....
۱۹۵.....	فهرست و ارسى شناسایی کودکان نارساخوان.....

۱۹۵..... آزمون‌ها و ابزارهای ارزیابی آگاهی واجی.....

۱۹۵.....	آزمون آگاهی واجی دستجردی و سلیمانی (۱۳۸۹).....
۱۹۶.....	آزمون سنجش واج‌شناختی (۱۹۹۵).....
۱۹۷.....	آزمون آگاهی واجی میکائیلی (۱۳۸۴).....
۱۹۸.....	آزمون واجی ظریفیان، مدرسی، غلامی‌تهرانی، دستجردی کاظمی، صلواتی (۱۳۹۲).....
۱۹۸.....	PPT.....
۱۹۹.....	آزمون تکرار ناکلمه.....

۱۹۹..... آزمون‌ها و ابزارهای ارزیابی درک مطلب.....

۱۹۹.....	پرسشنامه درک مطلب خواندن.....
۲۰۰.....	آزمون کلوز.....
۲۰۰.....	آزمون روخوانی متون و درک مطلب.....
۲۰۱.....	آزمون درک مطلب جباری و خادمی (۱۳۸۸).....
۲۰۲.....	آزمون پیشرفت سواد خواندن پرلز.....

۲۰۳..... فصل ششم: تمرین‌های نارساخوانی.....

۲۰۴.....	برنامه‌های آموزش و درمان نارساخوانی.....
۲۰۷.....	رویکردهای سنتی (روش‌های چندحسی).....
۲۰۷.....	روش فرنالد.....
۲۰۹.....	روش هگه-کرک-کرک.....
۲۱۰.....	رویکرد اورتون-گلینگهام.....
۲۱۱.....	آموزش مبتنی بر رایانه.....
۲۱۲.....	آموزش هم‌شاگردی.....
۲۱۳.....	آموزش دوجانبه.....

۲۱۵.....	روش خودآموزی.....
۲۱۵.....	روش دیویس.....
۲۱۶.....	رویکرد آدرلر-درایکورس.....
۲۱۷.....	روش فنوگرافیس.....
۲۱۸.....	روش های نوروسایکولوژیکی.....
۲۲۱.....	آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی.....
۲۲۱.....	تمرینهای مبتنی بر بازسازی سیستم عصبی مرکزی (روش عصبی-روانی دلاکانو).....
۲۲۲.....	فعالیت های پیشرفته ادراکی-دیداری فراستینگ.....
۲۲۳.....	موزش ادراک بینایی در مداخلات درمانی نارساخوانی.....
۲۲۶.....	آموزش سرعت پردازش بینایی در مداخلات درمانی نارساخوانی
۲۲۷.....	نظریه دومن و دلاکتو.....
۲۲۹.....	روش آموزشی سینا.....
۲۲۹.....	نرمافزار بازیهای زبانشناختی.....
۲۳۱.....	برنامه جامع بهبود خواندن (RICP).....
۲۳۱.....	مدل عصب روان شناختی بینایی رنگ.....
۲۳۲.....	کاربرد موسیقی مبتنی بر روش دالکروز و ارف.....
۲۳۳.....	آموزش چرخش ذهنی.....
۲۳۴.....	برنامههای فراشناختی.....
۲۳۴.....	تمرینهای آگاهی واجی.....
۲۳۵.....	آموزش آگاهی واجی.....
۲۳۶.....	تمرینهای درک مطلب.....
۲۳۶.....	آموزش راهبردهای درک مطلب شامل بارش فکری و آموزش دوجانبه.....
۲۳۷.....	آموزش متقابل.....
۲۳۷.....	آموزش راهبردهای فراشناختی با پیشختم (SQP4R) و خودنظارتی.....

پیشگفتار

ما در زمانه‌ای زندگی می‌کنیم که ویژگی اصلی آن تغییر نسبتاً سریع است. همه ما با این چالش‌ها روبه‌رو هستیم که خود را با دنیایی غیر قابل پیش‌بینی و ناامن سازگار سازیم. دنیایی که بزرگ شدن در آن برای بچه‌ها پیچیده‌تر شده است و کنار آمدن با معضلات عصرها و رسیدن به نقاط عطف رشد طبیعی و ذهنی در دوران کودکی چقدر برای بسیاری از بچه‌ها سخت است. در این راستا والدین باید مسئولیت بخش زیادی از این چالش‌ها را قبول کنند. همچنین مدارس نیز در آموزش کودکان و دانش‌آموزان سهمی چند برابر دارند و وظیفه ما به‌عنوان معلم و روان‌شناس در ابتدای موضوع، آشنا کردن والدین و دانش‌آموزان با دانش و حقایق مورد نظر است. تا با علمی بروز و دانشی عمیق با این چالش‌ها بهتر و بیشتر آشنا شوند. امروزه شمار دانش‌آموزانی که با برخی از این چالش‌ها به خصوص نارساخوانی مواجه هستند، به مراتب در حال افزایش است. به گفته دکتر محمدرضا باقرزاده، اوایل دهه ۱۹۶۰ اختلال نارساخوانی شناخته شد. اما دکتر شهروز نعمتی، تاریخ شناسایی این اختلال را به سال ۱۹۶۳ مربوط می‌داند و به عقیده وی «ساموئل کرک» دانشمندی بود که این اختلال را شناسایی کرد. تحقیقات در زمینه نارساخوانی نیز از سال ۱۹۷۴ آغاز شد.

دکتر باقرزاده، درباره شیوع این اختلال در بین دختران و پسران می‌گوید: بعد از شناسایی اختلال «نارساخوانی» عقیده بر این بود که شیوع این اختلال در پسران سه تا چهار برابر دختران است، در حالی‌که بعدها و با تحقیقات بیشتر مشخص شد، این اختلال با گستردگی $8/2$ درصد در دختران شیوع بیشتری دارد. بنابراین این اختلال در دختران روند رو به رشدی را نشان داده و این نشان از مشکل عظیمی دارد که می‌تواند زنان سرزمینمان را بیشتر با آن درگیر سازد. در این میان،

تنها این امید می‌ماند که روانشناسان و مشاوران و کارشناسان، با استفاده از اطلاعات، نظریه‌ها و تئوری‌ها و فنون جدید به کمک دانش‌آموزان، معلمان و والدین بشتابند. با توجه به اینکه درمان اختلال نارساخوانی از هفت سالگی شروع می‌شود. مقوله آموزش، در اختلال نارساخوانی، حرف نخست را می‌زند.

از آنجایی که هدف والدین و متخصصان در زمینه کار با این کودکان به طور مشترک، بهبود وضعیت خواندن آنهاست، راه‌اندازی سلسله پژوهش‌های در این زمینه و مشخص کردن سبب شناسی اختلال نارساخوانی می‌تواند به این هدف کمک کند. نارساخوانی مشکلی است که تا زمانی که حاد نشده باشد می‌توان آن را به سادگی برطرف کرد. اگر بتوان با استفاده از ابزارها، قبل از بروز مشکل، کودکان تحت ریسک را شناسایی کرد می‌توان طرح درمان بهتری برای آنها در نظر گرفت. سازمان آموزش و پرورش استثنایی نیز مدتی است با تشکیل کارگروه‌های مربوطه و پخش مرکز تشخیص درمان اختلالات یادگیری همت قابل توجهی از خود نشان داده است و من نیز افتخار می‌کنیم که با این بخش همکاری لازم را دارم.

ما در کتاب حاضر پژوهش‌ها، تئوری‌های نظری و محاسب‌شناختی و همچنین آزمون‌های لازم برای شناسایی اختلال نارساخوانی را در اختیار شما قرار می‌دهیم. بی شک برای درمانی مؤثر، اولین گام حیاتی، تشخیص به موقع، درست و شناخت کامل این اختلال می‌باشد. با خواندن این کتاب، می‌توانید به حساسیت‌ها، بینش و دیدگاه عمیقی که بسیاری از تئوری‌ها در این رابطه بیان نموده‌اند پی ببرید. امید است با شناخت هر چه بهتر اختلال نارساخوانی بتوانیم در مسیر درمانی مؤثرتر در جهت بهبود دانش‌آموزان دارای این اختلال گام برداریم.